

วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา / THE BAR ASSOCIATION INFORMATION CENTE

เดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ ปีที่ ๓๖ ฉบับที่ ๔๐๙ ■ โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑-๗

<http://www.thethaibar.or.th>

๙ บทธาเศียรวาทถวายพระพรชัยมงคล ๙
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๖

น้อมอภิวันท์พระพันปีศรีแห่งชาติ
สืบสองสิงหาคมอุดมชัย
ธ กอปรเกื้อกรุณาพระราชารุณ
พระวิริยะแผ่ไพศาลบันดาลดล
เสด็จเยือนทั่วประเทศทุกเขตแคว้น
พัฒนาแผ่นดินทองเกริกก้องไกล
ขอพระองค์จงวิบูลย์พูนสวัสดิ์
ชนมาอยู่ยั้งยืนนานกาลทวี

พระราชารุณขึ้นชมสมสมัย
นิกรไทยน้อมถวายชัยมงคล
พระมิ่งมาตุเมตตาสุขทุกแห่งหน
ประสบผลนิรทุกข์สุขถิ่นไทย
ทั่วดินแดนขึ้นกมลมงคลสมัย
ศิลปาชีพประจักษ์ใจในธานี
โสมนัสปรีดีเปรมเกษมศรี
พระพันปีขอพระองค์ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ในนามกองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ประพันธ์โดย นายรัฐดิ นาคเกิด

* นิติกรชำนาญการพิเศษ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

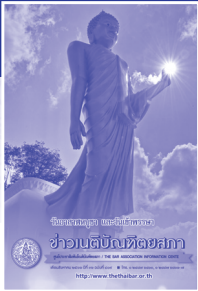
สารเนื่องใน “วันพี” ประจำปี ๒๕๖๖
ของ
นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ
ประธานศาลฎีกา ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา

นักกฎหมายและประชาชนที่เคารพรักทุกท่าน

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงมีพระกรุณาธิคุณต่อวงการกฎหมายไทยอย่างหาที่สุดมิได้ ด้วยทรงวางรากฐานในการปฏิรูประบบกฎหมายและระเบียบการศาลยุติธรรม จนมีความเป็นปึกแผ่น ทรงมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของประเทศ ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายฉบับ ให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ พระองค์ทรงมีสายพระเนตรอันยาวไกลเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างบุคลากรด้านกฎหมายที่ต้องเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติงานราชการศาลและกระบวนการยุติธรรมจึงทรงสถาปนาโรงเรียนกฎหมายขึ้นในปี พุทธศักราช ๒๔๔๐ ทั้งยังทรงจัดให้มีการสอบไล่เนติบัณฑิตเป็นรุ่นแรก ด้วยพระเกียรติคุณอันสุดจะพรรณนาของพระองค์ ประชาชนและเหล่านักกฎหมายทั่วแผ่นดินสยามจึงร่วมกันถวายพระสมัญญานามว่า “องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย”

การสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓ ยิ่งความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงแก่ประชาชนชาวไทยและเพื่อเป็นการรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน เหล่านักกฎหมายไทยจึงเรียกวันที่ ๗ สิงหาคม ของทุกปีว่า “วันรพี” โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดให้มีพิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่พระองค์ท่าน และจัดแสดงนิทรรศการพระประวัติฯ ตลอดจนจำหน่ายหนังสือกฎหมายราคาพิเศษ นอกจากนี้ ยังได้เชิญชวนหน่วยงานทางกฎหมายทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรวิชานิติศาสตร์มาร่วมวางพวงมาลาถวายสักการะแด่พระองค์ท่านเป็นประจำทุกปี

ในโอกาสที่ “วันรพี” ได้เวียนมาบรรจบอีกราวหนึ่ง ผมขอเชิญชวนทุกท่านน้อมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาระบบงานยุติธรรมและกฎหมายไทยให้ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมือง ทั้งขอให้ทุกท่านจงมีจิตใจตั้งมั่นที่จะใช้กฎหมายขึ้นนำสังคมด้วยความสุจริต รอบคอบ และชอบธรรม เพื่อการขับเคลื่อนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า อันจะนำมาซึ่งความร่มเย็นเป็นสุขของประชาชนสืบไป

เนื่องจากปก

วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา

วันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันเพ็ญ เดือน ๘ ก่อนวันเข้าพรรษา ๑ วัน เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนแสดงความเคารพต่อพระสงฆ์ อาสาฬหเป็นชื่อเดือน ๘ อาสาฬหบูชาย่อมาจากคำว่าอาสาฬหบูรณ มีบูชา แปลว่าการบูชาพระในวันเพ็ญเดือน ๘ ถ้าปีใดมีเดือน ๘ สองครั้ง ก็จะเลื่อนไปเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๘ หลังจากสมเด็จพระพุทธองค์ ได้ตรัสรู้ในวันเพ็ญ เดือน ๖ แล้ว ได้ทรงใช้เวลาทบทวนสังขารและทรงคำนึงว่าธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้นี้ ลึกซึ้งมาก ยากที่ผู้อื่นจะรู้ตาม แต่อาศัยพระกรุณานี้เป็นที่ตั้ง จึงทรงพิจารณาแบ่งบุคคลออกเป็น ๔ ประเภท (บัว ๔ เหล่า) คือ

๑. อคัมภีตัญญู ดอกบัวที่อยู่พ้นน้ำ
๒. วิปจิตัญญู ดอกบัวที่อยู่ปริ่มน้ำ
๓. เนยยะ ดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ
๔. ปทปรมะ ดอกบัวที่จมอยู่กับโคลนตม

จึงทรงมีพระกรุณาธิคุณ ระลึกอาหารดาบสและอุทกดาบสว่า มีกิเลสเบาบางสามารถตรัสรู้ได้ทันที แต่ท่านทั้ง ๒ ได้ตายแล้ว จึงทรงระลึกถึงปัญจวัคคีย์ ได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ ทั้ง ๕ คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผู้อุปฐากพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งยังทรงบำเพ็ญทุกขกิริยาอยู่ พระธรรมที่พระพุทธองค์ทรงเทศนาในครั้งนี้มี ชื่อ ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร ซึ่งมี อริยสัจ ๔ หรือความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ ได้แก่

๑. ทุกข์ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
๒. สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์
๓. นิโรธ ความดับทุกข์
๔. มรรค ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

อ่านต่อหน้า ๕

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

เดือน สิงหาคม ๒๕๖๖ ปีที่ ๓๖ ฉบับที่ ๔๐๙

สารบัญ

๒ บทอาเศียรวาทถวายพระพรชัยมงคล	๑๒ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย
๓ สารเนื่องในวันพี	๑๖ วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง
๔ สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก	๑๙ บทความเรื่อง “สิทธิประโยชน์ของสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภา”
๖ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ	๒๓ มุมข่าว
๑๐ เจาะฎีกาเด่น	๒๔ บรรณาธิการแถลง

คณะผู้จัดทำ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ **ประธานฝ่ายอำนวยการ** นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม **รองประธานฝ่ายอำนวยการ** **นายภานุภักดิ์ บุญสมิต** **ฝ่ายอำนวยการ** **นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทพรกิจ** **นางสาวสุภาภรณ์ ไชยปุระณะ** **นายทรงพล สุวรรณพงศ์** **นางสาวรฐา เหมเวช** **ผศ.ดร.ศรีพัชรา สิทธิจักร** **นายเชษฐ สุขสมเกษม** **กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ** **นายภานุภักดิ์ บุญสมิต** **ผู้ช่วยบรรณาธิการ** **ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง** **นายรังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์** **นายมนต์ชัย ชนินทรลีลา** **นายอำนาจ เนตยสุภา** **นายทีปกร โกมลพันธ์พร** **ฝ่ายดำเนินการ** **นางพรรณวริน แดงอ่อน** **นายสิทธิฤทธิ์ โสวัณณะ** **นางวาสนา เกตุแห่ง** **ระเบียบ จัดส่ง** **นางสาววริศรา สุขโสภิ**

บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในข่าวเนติบัณฑิตยสภาเป็นผลงานของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

หลังจากแสดงพระธรรมเทศนาแล้ว ท่านโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมเป็นคนแรก ได้กราบพูลขอบวชและพระพุทธองค์ก็ทรงอนุญาต โดยทรงทำการอุปสมบทให้แบบ เอหิภิกขุอุปสัมปทา นับเป็น “ปฐมสาวก” ของพระพุทธเจ้า

ดังนั้นในวันนี้จึงเป็นวันแรกที่มี พระรัตนตรัยครบองค์สาม คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เนื่องจากพระพุทธองค์ทรงเทศนาเป็นกัณฑ์แรก จึงเรียกเทศา กัณฑ์นี้ว่า “ปฐมเทศนา” หรืออีกนัยหนึ่งอาจจะกล่าวได้ว่านับเป็นวันแรกที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระพุทธศาสนาจะเห็นได้ว่า ปรากฏการณ์สำคัญ ๆ ในวันนี้มีถึง ๔ ประการ ด้วยกันคือ

๑. เป็นวันแรกที่พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนา
๒. เป็นวันแรกที่พระพุทธองค์ทรงได้ปฐมสาวก
๓. เป็นวันแรกที่พระสงฆ์เกิดขึ้นในโลก
๔. เป็นวันแรกที่บังเกิดรัตนตรัยครบสาม เป็นพระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ พระสังฆรัตนะ

วันเข้าพรรษา

“เข้าพรรษา” แปลว่า “พักฝน” หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน โดยเหตุที่พระภิกษุในสมัยพุทธกาล มีหน้าที่จะต้องจาริกโปรดสัตว์ และเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนแก่ประชาชนไปในที่ต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องมีที่อยู่ประจำ แม้ในฤดูฝน ชาวบ้านจึงตำหนิว่าไปเหยียบข้าวกล้าและพืชอื่น ๆ จนเสียหาย พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือนในฤดูฝน คือ เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี ถ้าปีใดมีเดือน ๘ สองครั้ง ก็เลื่อนมาเป็นวันแรม ๑ ค่ำ เดือนแปดหลัง และออกพรรษาในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เว้นแต่มีกิจธุระจำเป็นซึ่งเมื่อเดินทางไปแล้วไม่สามารถจะกลับได้ในเดียวนั้น ก็ทรงอนุญาตให้ไปแรมคืนได้ คราวหนึ่งไม่เกิน ๗ คืนเรียกว่า **สัตตาหะ** หากเกินกำหนดนี้ถือว่าไม่ได้รับประโยชน์แห่งการจำพรรษา จัดว่าพรรษาขาดระหว่างเดินทางก่อนหยุดเข้าพรรษา หากพระภิกษุสงฆ์เข้ามาทันในหมู่บ้านหรือในเมืองก็พอจะหาที่พักพิงได้ตามสมควร แต่ถ้ามาไม่ทันก็ต้องพึ่งโคนไม้ใหญ่เป็นที่พักแรม ชาวบ้านเห็นพระได้รับความลำบากเช่นนี้ จึงช่วยกันปลูกเพิง เพื่อให้ท่านได้อาศัยพักฝน รวมกันหลาย ๆ องค์ ที่พักดังกล่าวนี้นี้เรียกว่า “วิหาร” แปลว่าที่อยู่สงฆ์ เมื่อหมดแล้ว พระสงฆ์ท่านออกจาริกตามกิจของท่านครั้งถึงหน้าฝนใหม่ท่านก็กลับมาพักอีกเพราะสะดวกดี แต่บางท่านอยู่ประจำเลย

บางทีเศรษฐีมีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ก็เลือกหาสถานที่สงบเงียบไม่ห่างไกลจากชุมชนนักสร้างที่พัก เรียกว่า “อาราม” ให้เป็นที่อยู่ของสงฆ์ดังเช่นปัจจุบันนี้ โดยปกติเครื่องใช้สอยของพระตามพุทธบัญญัติให้มีประจำตัวนั้น มีเพียงอัฐบริขารอันได้แก่ สบง จีวร สังฆาฏิ เข็ม บาตร รัดประคด หม้อกรองน้ำ และมีดโกน และกว่าพระท่านจะหาที่พักแรมได้ บางทีก็ถูกฝนต้นฤดูเปียกปอนมา ชาวบ้านที่ใจบุญจึงถวายผ้าจ่านำพรรษา หรือผ้าอาบนำฝนสำหรับให้ท่านได้ผลัดเปลี่ยนและถวายของจำเป็นแก่กิจประจำวันของท่านเป็นพิเศษในเข้าพรรษา นับเป็นเหตุให้มีประเพณีทำบุญเนื่องในวันนี้สืบมา การที่พระภิกษุสงฆ์ท่านโปรดสัตว์อยู่ประจำเป็นที่เช่นนี้ เป็นการดีสำหรับสาธุชนหลายประการ กล่าวคือ ผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามพระพุทธานุญาตก็นิยมนบวชพระ ส่วนผู้ที่อายุยังไม่ครบบวชผู้ปกครองก็นำไปฝากพระ โดยบวชเป็นเณรบ้างถวายเป็นลูกศิษย์รับใช้ท่านบ้าง ท่านก็สั่งสอนธรรม และความรู้ให้ และโดยทั่วไป พุทธศาสนิกชนนิยมตักบาตรหรือไปทำบุญที่วัดนับว่าเป็นประโยชน์

การปฏิบัติตนในวันนี้หรือก่อนวันนี้หนึ่งวัน พุทธศาสนิกชนมักจะจัดเครื่องสักการะเช่น ดอกไม้ธูปเทียน เครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน เป็นต้น มาถวายพระภิกษุ สามเณร ที่ตนเคารพนับถือ ที่สำคัญคือ มีประเพณีหล่อเทียนขนาดใหญ่เพื่อให้จุดบูชาพระประธานในโบสถ์อยู่ได้ตลอด ๓ เดือน มีการประกวดเทียนพรรษา โดยจัดเป็นขบวนแห่ทั้งทางบกและทางน้ำ แม้การเข้าพรรษาจะเป็นเรื่องของภิกษุ แต่พุทธศาสนิกชนก็ถือเป็นโอกาสดีที่จะได้ทำบุญรักษาศีลและชำระจิตใจให้ผ่องใส ก่อนวันเข้าพรรษา ชาวบ้านก็จะไปช่วยพระทำความสะอาดเสนาสนะ ซ่อมแซมกุฏิวิหารและอื่น ๆ พอถึงวันเข้าพรรษาก็จะไปร่วมทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรมและรักษาอุโบสถศีลกันที่วัด บางคนอาจตั้งใจงดเว้นอบายมุขต่าง ๆ เป็นกรณีพิเศษ เช่น งดเสพสุรา งดฆ่าสัตว์ เป็นต้น อนึ่ง บิดามารดามักจะจัดพิธีอุปสมบทให้บุตรหลานของตนโดยถือกันว่าการเข้าบวชเรียนและอยู่จำพรรษาในระหว่างนี้จะได้รับานิสงส์อย่างสูง

กิจกรรมสำหรับพุทธศาสนิกชนในวันเข้าพรรษา

๑. ร่วมกิจกรรมทำเทียนจำนำพรรษา
๒. ร่วมกิจกรรมถวายผ้าอาบนำฝน และจุดปัจจัยแก่ภิกษุสามเณร
๓. ร่วมทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรมเทศนา รักษาอุโบสถ

ภาพหน้าปก : โดย นายพงศ์ชัย เกศวาทิชัย

แหล่งข้อมูล : เว็บไซต์ กรมการศาสนา (ออนไลน์.) ค้นเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖. <https://intranet.dra.go.th/th/cmsdetail-4-25-1-73.html>

ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสับสน

ผู้รับจ้างขาดคุณสมบัติตามสัญญาจ้างเหมาบริการ*

รวินท์ ชัยภวัตรภักดิ์*

ข้อเท็จจริง^๑

องค์การบริหารส่วนตำบล ก. ทำสัญญาจ้างเหมาบริการบุคคลธรรมดา นาย น. เพื่อช่วยเหลืองานด้านนิติการ ซึ่งในภาคผนวกแนบท้ายสัญญาจ้างเหมาบริการ หัวข้อคุณสมบัติของผู้รับจ้าง กำหนดว่าไม่เป็น ผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เพราะกระทำความผิดทางอาญา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม และในเอกสารร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference: TOR) หัวข้อคุณสมบัติ ผู้รับจ้าง กำหนดว่า ไม่เคยเป็นผู้ต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ต่อมาองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ตรวจสอบว่า นาย น. มีประวัติกระทำความผิดทางอาญาเป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ซึ่งถือเป็นลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างเหมาบริการ องค์การบริหารส่วนตำบลฯ จึงประสงค์จะดำเนินการตามกฎหมายต่อสัญญาจ้างเหมาบริการนาย น.

ข้อหาหรือ

องค์การบริหารส่วนตำบลฯ ขอหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุดว่า การจ้างเหมาบริการนาย น. เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีผู้รับจ้างเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามสัญญาจ้างเหมาบริการ เนื่องจากเคยเป็นผู้ต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิดอาญาโดยไม่ใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตของงาน (Terms of Reference: TOR) ที่ใช้ในการจัดจ้างและมีการนำมาเป็นเอกสารแนบท้ายสัญญาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาจ้างเหมาบริการนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าในการทำสัญญาจ้างเหมาบริการดังกล่าวองค์การบริหารส่วนตำบลฯ ในฐานะผู้ว่าจ้างสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลผู้รับจ้างว่าไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตของงานดังกล่าว และความสำคัญผิดนั้นมิได้เกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ว่าจ้าง ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ โดยหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าวคงจะมีได้ทำสัญญาจ้างเหมาบริการนั้นขึ้น ย่อมมีผลให้สัญญาจ้างเหมาบริการดังกล่าวตกเป็นโมฆียะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๑๕๘ และหากความสำคัญผิดอันเป็นเหตุให้ผู้ว่าจ้างทำสัญญาจ้างเหมาบริการดังกล่าวเกิดจากผู้รับจ้างมีเจตนาหลอกลวงแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ต้องแจ้งให้ทราบ ย่อมมีผลให้สัญญาจ้างเหมาบริการดังกล่าวตกเป็นโมฆียะเพราะผู้ว่าจ้าง

* ผู้ช่วยเลขานุการรองอัยการสูงสุด, อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

^๑ ส่วนวนข้อหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาากฎหมายเลขรับที่ ท.๒๑/๒๕๖๖ ดุรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ วิศรณยา สุภครพษังกุล, การจ้างเหมาบริการบุคคลธรรมดากรณีผู้รับจ้างขาดคุณสมบัติ, จุลสาร สปก., ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๙ (มิถุนายน ๒๕๖๖), หน้า ๔-๗.

ถูกกลฉ้อฉล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙ ด้วย ซึ่งการที่สัญญาจ้างเหมาบริการดังกล่าวตกเป็นโมฆียะไม่ว่ากรณีใดดังกล่าว ย่อมมีผลทางกฎหมายให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิเลือกที่จะบอกล้างหรือให้สัตยาบันแก่โมฆียะกรรมโดยแสดงเจตนาไปยังผู้รับจ้างนั้น โดยหากผู้ว่าจ้างบอกล้างโมฆียะกรรมย่อมมีผลให้ถือว่าสัญญาจ้างเหมาบริการดังกล่าวเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรกและให้ผู้เป็นคู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม แต่หากผู้ว่าจ้างให้สัตยาบันแก่โมฆียะกรรมย่อมมีผลให้ว่าสัญญาจ้างเหมาบริการดังกล่าวเป็นอันสมบูรณ์มาแต่เริ่มแรก ทั้งนี้ตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕ มาตรา ๑๗๖ มาตรา ๑๗๗ ประกอบมาตรา ๓๗๘

หมายเหตุ

๑. ข้อเท็จจริงตามข้อหาเรื่องนี้ได้ความว่า ภายหลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบลฯ ลงนามสัญญาจ้างเหมาบริการกับผู้รับจ้างแล้ว ตรวจพบว่าผู้รับจ้างมีประวัติกระทำความผิดทางอาญาเคยต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาก่อน อันเป็นคุณสมบัติต้องห้ามตามภาคผนวกแนบท้ายสัญญาจ้างเหมาบริการ และเอกสารร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference: TOR) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

อนึ่ง โดยปกติแล้วสัญญาของหน่วยงานของรัฐมักจะระบุให้เอกสารตามภาคผนวกหรือขอบเขตของงานเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาอยู่แล้ว อาทิ แบบสัญญาจ้างก่อสร้าง ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ข้อ ๒ หัวข้อเอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา โดยในวรรคหนึ่งของข้อนี้ระบุว่า “เอกสารแนบท้ายสัญญาดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้....” และวรรคสองระบุว่า “ความใดในเอกสารแนบท้ายสัญญาที่ขัดหรือ

แย้งกับข้อความในสัญญานี้ให้ใช้ข้อความในสัญญานี้บังคับ และในกรณีที่เอกสารแนบสัญญาขัดแย้งกันเองผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง คำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้างให้ถือเป็นที่สุด และผู้รับจ้างไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าจ้างค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มเติมจากผู้ว่าจ้างทั้งสิ้น”

๒. แม้สัญญาจ้างเหมาบริการจะไม่ได้มี “**แบบสัญญา**” ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ที่ให้หน่วยงานของรัฐนำแบบสัญญาดังกล่าวไปใช้ในการจัดทำสัญญาก็ตาม แต่สำนักงานอัยการสูงสุด (โดยสำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย) ได้เคยตรวจร่างสัญญาจ้างเหมาบริการมาหลายครั้งแล้ว ดังนั้น หน่วยงานของรัฐใดประสงค์จะจัดทำสัญญาประเภทนี้ก็สามารถมีหนังสือไปขอตัวอย่างร่างสัญญานี้กับทางสำนักงานอัยการสูงสุดได้ นอกจากนั้น หากมีปัญหาในการตีความสัญญาประเภทนี้หน่วยงานของรัฐก็ย่อมสามารถมีหนังสือขอหารือประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทางสำนักงานอัยการสูงสุดได้เช่นกัน

๓. **หลักกฎหมายเกี่ยวกับโมฆียะกรรม**^๒ อันเป็นหลักกฎหมายสำคัญที่ใช้ในการวินิจฉัยประเด็นปัญหาตามข้อหาเรื่องนี้

๓.๑ **ความหมายของโมฆียะกรรม** คือนิติกรรมที่สมบูรณ์ใช้ได้จนกว่าจะถูกบอกล้างโดยผู้มีสิทธิบอกล้างตามกฎหมาย ถ้าไม่มีการบอกล้างภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือมีการให้สัตยาบันสิทธิบอกล้างยอมเป็นอันระงับ ถ้ามีการบอกล้างภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดนิติกรรมย่อมตกเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก คู่กรณีต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนไม่มีการทำนิติกรรม

อย่างไรก็ตาม ในความเห็นของผู้เขียนยังมีประเด็นที่น่าสนใจว่ากรณีตามข้อหาเรื่องนี้ องค์การ

^๒ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ คัดี้ สนองชาติ, คำอธิบายประมวลแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา, แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, มกราคม ๒๕๔๙), หน้า ๒๖๑-๒๘๙.

บริหารส่วนตำบลฯ จะสามารถให้สัตยาบันได้หรือไม่

๓.๒ เหตุที่ทำให้นิติกรรมตกเป็นโมฆียะได้แก่

(๑) เหตุเพราะความสามารถของบุคคล ตามมาตรา ๑๕๓ อันได้แก่ ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถและคนเสมือนไร้ความสามารถทำนิติกรรม โดยมีได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ โดยปกตินิติกรรมดังกล่าวจะตกเป็นเพียงโมฆียะ เว้นแต่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษให้ตกเป็นโมฆะ

(๒) เหตุเพราะการแสดงเจตนาในการทำนิติกรรมได้แก่ การแสดงโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญตามมาตรา ๑๕๗ การแสดงเจตนาเพราะถูกกลลวงจนถึงขนาดตามมาตรา ๑๕๙ การแสดงเจตนาเพราะถูกข่มขู่ตามมาตรา ๑๖๔

(๓) เหตุอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เช่น การสมรสที่ได้กระทำไปโดยคู่สมรสฝ่ายหนึ่งสำคัญผิดตัวคู่สมรส การสมรสนั้นเป็นโมฆียะตามมาตรา ๑๕๐๕ เป็นต้น

๔. หลักกฎหมายเกี่ยวกับโมฆะกรรม^๓ เมื่อกล่าวถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับโมฆียะกรรมแล้ว ก็จำเป็นต้องกล่าวถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับโมฆะกรรมด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันซึ่งควรจะศึกษาควบคู่กันไป

๔.๑ ความหมายของโมฆะกรรม คือ การกระทำที่เสียเปล่าไม่เกิดผลอย่างใดในกฎหมายและไม้อาจให้สัตยาบันให้สมบูรณ์ได้ อันถือว่าเป็นนิติกรรมที่ไม่มีผลตามกฎหมายอย่างหนึ่ง

๔.๒ เหตุที่ทำให้นิติกรรมตกเป็นโมฆะได้แก่

(๑) เหตุเพราะวัตถุประสงค์ของนิติกรรมได้แก่ การกระทำนิติกรรมโดยมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย หรือเป็นการพนันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๑๕๐ นอกจากนั้นก็ได้แก่กรณีตามมาตรา ๑๕๑

(๒) เหตุเพราะแบบของนิติกรรม ได้แก่ การกระทำนิติกรรมโดยไม่ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้ ตามมาตรา ๑๕๒

(๓) เหตุเพราะความสามารถของบุคคลได้แก่ บุคคลที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปีทำพินัยกรรม ตามมาตรา ๑๕๓ ประกอบมาตรา ๒๕ และมาตรา ๑๗๐๓

(๔) เหตุเพราะการแสดงเจตนาในการทำนิติกรรม ได้แก่ การแสดงเจตนาช้อนเร้น ตามมาตรา ๑๕๔ การแสดงเจตนาหลง ตามมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง การแสดงเจตนาอำพรางหรือนิติกรรมอำพราง ตามมาตรา ๑๕๕ วรรคสอง และการแสดงเจตนาวิปริตเพราะสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมตามมาตรา ๑๕๖

(๕) เหตุเพราะเงื่อนไขของนิติกรรม ได้แก่ การทำนิติกรรมโดยมีเงื่อนไขบังคับหลัง ซึ่งเงื่อนไขนั้นสำเร็จแล้วในเวลาทำนิติกรรม ตามมาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง นอกจากนั้นก็ได้แก่กรณีตามมาตรา ๑๘๗ วรรคสอง มาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๑๙๐

(๖) เหตุอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เช่น การทำพินัยกรรมโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๗๐๕, ๑๗๐๖ ซึ่งตกเป็นโมฆะ หรือสัญญาก่อนสมรสเป็นโมฆะ ถ้ามิได้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔๖๖

^๓ เพิ่งอ้าง, หน้า ๒๔๐-๒๖๑.

เจ้า...ฎีกาเดิน

จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ยกเลิกการคุมความประพฤติและ
ให้ลงโทษจำคุกที่รอการลงโทษไว้แก่จำเลยได้ แต่จะฎีกาไม่ได้

รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์*
มนต์ชัย ชนินทรลีลา**
พัทธ์ธีรา ไชยนันท์พัฒน์***

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๘๕/๒๕๖๔ คดี
สืบเนื่องมาจากศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมี
ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐
พระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ลดโทษตาม ประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ แล้วคงจำคุก ๓ เดือน
และปรับ ๓,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้
๓ ปี ให้คุมความประพฤติจำเลย ๑ ปี โดยให้จำเลย
ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ๓ ครั้ง กับให้
จำเลยกระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณ
ประโยชน์ตามที่พนักงานคุมประพฤติเห็นสมควร
เป็นเวลา ๑๒ ชั่วโมง และกำหนดเงื่อนไขให้จำเลย
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายตามบันทึก
ข้อตกลง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖
ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๒๙, ๓๐ ต่อมาจำเลยมิได้ชำระค่าสินไหม
ทดแทนให้เป็นไปตามจำนวนและระยะเวลาตาม
บันทึกข้อตกลง ผู้เสียหายจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้น
เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการลงโทษจำเลย ศาลชั้นต้น
นัดสอบถามแล้วผู้เสียหายให้โอกาสจำเลยผ่อนชำระ
ค่าสินไหมทดแทน โดยนัดพร้อมตามระยะเวลาที่
ตกลงกัน แต่จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย

บางส่วนแล้วไม่ชำระอีก ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าจำเลย
ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงอันเป็นเงื่อนไข
เพื่อคุมความประพฤติของจำเลย จึงให้เพิกถอน
การคุมความประพฤติของจำเลย และให้ลงโทษจำคุก
จำเลยที่รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๓ เดือน

ศาลฎีกาเห็นว่า กรณีที่จำเลยไม่ชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนให้แก่ผู้เสียหายตามบันทึกข้อตกลงซึ่ง
ศาลชั้นต้นกำหนดเป็นเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ
ของจำเลยไว้ เป็นกรณีที่จำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข
เพื่อคุมความประพฤติที่ศาลกำหนดตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่ง
ยกเลิกการคุมความประพฤติ และให้ลงโทษจำคุกที่
รอการลงโทษไว้แก่จำเลย ดังนี้ จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์
คำสั่งได้ และเมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๖ มีคำพิพากษา
แล้ว ย่อมเป็นที่สุดตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติฯ
มาตรา ๓๔ วรรคสอง^๑ จำเลยจะฎีกาไม่ได้ที่ศาลชั้นต้น
สั่งรับฎีกาของจำเลยมานั้น เป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกา
ไม่รับวินิจฉัย พิพากษายกฎีกาของจำเลย

(ศิริชัย ศิริชื่นวิจิตร - เขียวระนัย ธรรมดุขฎิ - ไชยผล สุรวงษ์สิน)

* ประธานแผนกคดีเลือกตั้งในศาลอุทธรณ์.

** รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง.

*** เจ้าพนักงานคดีชำนาญการ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง.

^๑ พ.ร.บ. คุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพฤติตามที่ศาลกำหนด หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการคุมความประพฤติของผู้ถูกคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลงไป และศาลได้มีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษ ให้ศาลแจ้งให้พนักงานคุมประพฤติทราบ หากการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติมากขึ้น ผู้ถูกคุมความประพฤติมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นได้

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด.

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ ในคดีที่ศาลจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่รอการลงโทษหรือการกำหนดโทษจำคุกและหรือปรับ ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง ได้หลายประการ^๖ โดยเฉพาะตาม**ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๗) และ (๑๐)** ซึ่งตาม**คำแนะนำของ**

ประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับวิธีการรอการกำหนดโทษ การรอการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๕^๓ ยังได้ขยายความว่า ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ เพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวตาม**มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑๐)** ไว้อีกหลายประการ

^๖ **มาตรา ๕๖** ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อตามควรแก่กรณีได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๕) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๖) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้

(๗) ให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

(๘) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม หรือชดเชยค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว

(๙) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน

(๑๐) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำหรือมีโอกากระทำความผิดซ้ำอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคสองนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคสองที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้ หรือถ้ามีการกระทำความผิดทัณฑ์บนให้นับตามบัญญัติมาตรา ๔๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม.

^๓ **คำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับวิธีการรอการกำหนดโทษ การรอการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว พ.ศ. ๒๕๕๙**

... ..

ข้อ ๑๕ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ เพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑๐) ประมวลกฎหมายอาญา อาทิ

(๑) ให้จำเลยปฏิบัติตามกติกาส่งตามที่ศาลเห็นสมควร

(๒) ให้จำเลยบริจาคเงินเพื่อการกุศลหรือสาธารณประโยชน์

(๓) ห้ามจำเลยเสพสุราหรือยาเสพติดให้โทษ

(๔) ให้จำเลยปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลหรือดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนสำหรับจำเลยที่กระทำโดยประมาท.

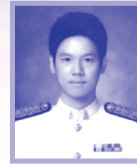

ดังนั้น การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาไม่ว่าจะกระทำโดยศูนย์สมานฉันท์และสันติวิธี ศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา ผู้ประนีประนอม หรือในการพิจารณาไกล่เกลี่ยของศาล หากจำเลยไม่สามารถชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายได้ทั้งหมดก่อนศาลพิพากษา ในคดีที่ศาลจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษจำคุกและหรือปรับ จำเลยและผู้เสียหายย่อมสามารถตกลงกันโดยร้องขอให้ศาลกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่จำเลยและผู้เสียหายตกลงกันได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๗) หรือแม้แต่กรณีที่จำเลยไม่สามารถตกลงกันได้ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร เพื่อคุ้มครองความประพฤติของจำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑๐) ประกอบคำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับวิธีการรอการกำหนดโทษ การรอการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๕ รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไขให้จำเลยไปปฏิบัติเพื่อประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมหรือสาธารณกุศล อาทิ ให้จำเลยบริจาคเงินเพื่อการกุศลหรือสาธารณประโยชน์ (โดยจำเลยยังสามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีได้ด้วย) ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและสังคมมากกว่าเงื่อนไขคุ้มครองประพฤตินี้มีอยู่เดิม

อนึ่ง ในบางกรณีที่อาจมีข้อจำกัดตามกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ เช่น กรณีผู้เสียหายหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายไม่อาจฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาหรือร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ หรือในคดีแพ่งเรื่องละเมิดที่ผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องได้เฉพาะหน่วยงานของรัฐในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ตาม พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕ (เว้นแต่หน่วยงานของรัฐในฐานะผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหม

ทดแทนที่ต้องรับผิดชอบไปตามมาตรา ๘) ในกรณีเช่นนี้ ผู้เสียหายย่อมไม่อาจฟ้องหรือร้องขอให้บังคับจำเลยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามได้ตาม พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ มาตรา ๕ แต่ในประเด็นนี้ก็ยังมีความแก้ไขด้วยการกำหนดเงื่อนไขคุ้มครองความประพฤติจำเลย กล่าวคือ ในคดีที่ศาลจะพิพากษาการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษจำเลยและผู้เสียหายย่อมสามารถตกลงกันโดยร้องขอให้ศาลกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่จำเลยและผู้เสียหายตกลงกันได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๗) หรือแม้แต่กรณีที่จำเลยไม่สามารถตกลงกันได้ ศาลก็อาจกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร เพื่อคุ้มครองความประพฤติของจำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑๐) ประกอบคำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับวิธีการรอการกำหนดโทษ การรอการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๕

ทั้งนี้ ในกรณีที่จำเลยไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายตามบันทึกข้อตกลงซึ่งศาลชั้นต้นกำหนดเป็นเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของจำเลยไว้ ดังที่ได้กล่าวมา ย่อมถือเป็นกรณีที่จำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติที่ศาลกำหนด ศาลย่อมมีอำนาจมีคำสั่งยกเลิกการคุ้มครองความประพฤติ และให้ลงโทษจำคุกที่รอการลงโทษไว้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคท้าย ดังที่คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๘๕/๒๕๖๔ วินิจฉัยไว้ ซึ่งน่าจะถือว่ามีสภาพบังคับได้ผลดียิ่งกว่าการบังคับคดีตามคำพิพากษตามสัญญาประนีประนอมยอมความในทางคดีแพ่ง

มณฑล อรรถบิลยุคล*

โชคชัย เนตรงามสว่าง**

เอกวัฒน์ สิริโสภณวรกุล***

How to Get Away with Law Exam (4) : Intellectual Property Law (Copyrights)

ข้อสอบกฎหมายทำยังไ้กับมันดินะ (๔) : กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (ลิขสิทธิ์)

๑. เกริ่นนำ

บทความนี้เป็นบทความลำดับที่สี่ของบทความในชุด “How to Get Away with Law Exam” หรือ “ข้อสอบกฎหมายทำยังไ้กับมันดินะ” ซึ่งผู้เขียนได้เคยนำเสนอไปก่อนแล้ว ซึ่งบทความชุดนี้มีจุดประสงค์มุ่งเน้นการยกตัวอย่างข้อสอบ วิธีการไล่สาย และแนวคำตอบข้อสอบกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษ โดยคำนึงถึงไวยากรณ์ภาษาอังกฤษกฎหมาย (Legal English Grammar) และคำศัพท์อังกฤษเฉพาะทางกฎหมาย (Legal English Vocabulary) เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปเป็นตัวอย่างในการตอบข้อสอบ รวมถึงการเขียนในทางกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษต่อไป

ผู้เขียนได้เคยนำเสนอบทความในชุดนี้ในหัวข้อกฎหมายอาญา^๑ กฎหมายปกครอง^๒ และกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^๓ มาก่อน ในครั้งนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอตัวอย่างข้อสอบกฎหมายพิเศษ โดยเริ่มที่กฎหมาย

ทรัพย์สินทางปัญญา ในส่วนของกฎหมายลิขสิทธิ์

๒. ตัวอย่างข้อสอบ^๔

Dr. Nivut, a professional investment analyst, writes a monthly investment newsletter in which he includes a model investment portfolio known as “New Billionaire Strategy Portfolio”. In this portfolio, Dr.Nivut recommends 10 - 15 long-term investment stocks, which can change from time to time. He aims to attract investors attention so he puts on a tagline “Invest today, billionaire tomorrow” in the front cover of the newsletter. Unfortunately, Dr.Nivut has never registered his newsletter for copyright protection.

* ผู้ช่วยเลขานุการรองอัยการสูงสุด (นายไพรัช พรสมบุญศิริ), น.บ. (เชียงใหม่), นบท., น.ม. (ศรีปทุม), LL.M. (Bucerius)

** อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่ง ๓, น.บ. (ธรรมศาสตร์), ร.บ. (รามคำแหง), นบท., น.ม. (ธรรมศาสตร์), นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต (จุฬา)

*** อัยการผู้ช่วย สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาชญาคดี ๕, น.บ. (ธรรมศาสตร์), LL.M. (Cambridge), LL.M. (East Anglia)

^๑ โปรดดู มณฑล อรรถบิลยุคล และโชคชัย เนตรงามสว่าง. (๒๕๖๕). How to Get Away with Law Exam (1) : Criminal Law (General Part). ใน ข่าวเนติบัณฑิตยสภา พฤศจิกายน ๒๕๖๕, หน้า ๑๓ - ๑๕

^๒ โปรดดู มณฑล อรรถบิลยุคล และโชคชัย เนตรงามสว่าง. (๒๕๖๖). How to Get Away with Law Exam (2) : Administrative Law (General Part). ใน ข่าวเนติบัณฑิตยสภา กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖, หน้า ๑๑ - ๑๔

^๓ โปรดดู มณฑล อรรถบิลยุคล, โชคชัย เนตรงามสว่าง และเอกวัฒน์ สิริโสภณวรกุล. (๒๕๖๖). How to Get Away with Law Exam (3) : Civil and Commercial Law (Juristic Acts and Contracts). ใน ข่าวเนติบัณฑิตยสภา พฤษภาคม ๒๕๖๖, หน้า ๑๑ - ๑๓

^๔ Excerpted and revised from Denoncourt, J.. (2010). Q&A Intellectual Property Law (2nd edition). Routledge: Oxon, pp.49 - 52

Dr.Nivut comes to seek your advice. He asks if the following information in the newsletter is covered by copyright law in Thailand.

- The idea of making monthly investment newsletter.
- The tagline “Invest today, billionaire tomorrow”
- The names of the recommended stocks;
- analysis (narrative commentary) on each stock added to or dropped from the portfolio since the prior month’s newsletter.

ข้อสอบดังกล่าว อาจแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า ดร. นิวัฒน์ นักวิเคราะห์การลงทุนมืออาชีพ เขียนบทความเกี่ยวกับการลงทุนเป็นประจำรายเดือน ซึ่งเขาได้ยกตัวอย่างพอร์ตการลงทุน^๕ (“New Billionaire Strategy Portfolio”) บนหน้าปกของบทความ รายเดือนดังกล่าวซึ่งมีชื่อเรื่องพร้อมมีข้อความว่า ลงทุนวันนี้ฟุ้งนี้มีพันล้าน (“Invest today, billionaire tomorrow”) พร้อมรายละเอียดของหุ้นแนะนำ ๑๐-๑๕ ตัวไว้ ซึ่ง ดร. นิวัฒน์ จะเพิ่มเติมข้อมูลเป็นประจำทุกเดือน แต่ ดร. นิวัฒน์ มิได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์เอาไว้

- ความคิดที่จะจัดพิมพ์บทความการลงทุนดังกล่าว
- ข้อความ “Invest today, billionaire tomorrow”
- รายชื่อหุ้นแนะนำแต่ละตัว
- บทวิเคราะห์ (ความเห็นประกอบ) ของหุ้น

แต่ละตัว ซึ่งเพิ่มเข้ามาหรือถูกถอดออกจากพอร์ต โดยเปรียบเทียบกับเดือนล่าสุด

๓. วิธีไล่สายการตอบข้อสอบ

ข้อสอบข้อนี้เป็นข้อสอบกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ว่าด้วยลิขสิทธิ์ โดยมุ่งเน้นวัดความรู้เรื่องงานประเภทใดบ้างเป็นงานอันอาจมีลิขสิทธิ์ได้ และหากเป็นงานอันอาจมีลิขสิทธิ์แล้ว งานดังกล่าวเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์หรือไม่ ซึ่งถ้าหากเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์แล้วย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

ดังนั้น การตอบข้อสอบข้อนี้ ข้อสอบได้แยกถามว่า มีสิ่งใดบ้างที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ในการพิจารณา จึงต้องแยกพิจารณาแต่ละงานเป็นราย ๆ ไป โดยต้องพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

1. Idea-Expression Dichotomy
2. Works Protected by Copyrights
3. Authored by Dr. Nivut (Originality and the “Skill, Labor and Judgement” test)
4. Non-Formality

๔. ตัวอย่างคำตอบ

[Opening statement --- บทนำ]

The questions being raised here are what elements in the investment newsletter authored by Dr. Nivut are protected by Copyright law.

[Idea-Expression Dichotomy – กฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ครอบคลุมถึงความคิดหรือหลักการ แต่คุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิด]

First of all, we shall determine whether the idea of producing monthly investment

^๕ ศัพท์ทางการใช้คำว่า “กลุ่มลงทุนหลักทรัพย์” แต่อาจจะทำให้ผู้ที่ไม่ได้อยู่ในสายการลงทุนหรือหลักทรัพย์ไม่เข้าใจ ผู้เขียนจึงเลือกใช้ทับศัพท์ว่า “พอร์ต” การลงทุน แทน

newsletter is protected by the copyright law. According to the Copyright Act B.E. 2537 (CA) Section 6 paragraph 2, copyright protection does not extend to ideas. Rather, the copyright law protects an expression of ideas fixed by an author in a tangible medium of expression. (The Idea-Expression Dichotomy principle.) Accordingly, Dr.Nivut will not have copyright in the idea for investment newsletter.

[Works Protected by Copyright – กฎหมายลิขสิทธิ์บัญญัติประเภทของงานอันอาจมีลิขสิทธิ์ได้ไว้โดยเฉพาะเจาะจงแล้ว งานประเภทอื่นนอกเหนือจากนั้นจึงไม่อาจได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์]

Secondly, we shall further discuss which specific elements of the newsletter that fall within the scope of copyright protection. CA section 6 provides that copyright subsists in a literary work, regardless of the method or form in which such work is expressed. A literary work is defined as any kind of literary work such as books, writings or printed matters. As it is in writing, the newsletter is regarded as a literary work under the CA.

[Skill, Labor and Judgement – ผู้สร้างสรรค์งานต้องมีการใช้ “ทักษะ แรงงานและวิจารณญาณ” ตามสมควรด้วย จึงจะถือเป็นการสร้างสรรค์ซึ่งอาจจะมีลิขสิทธิ์ได้]

Next, the question arises whether copyright subsist in the tagline “Invest today, billionaire tomorrow”. According to CA sections 4 and 6, a literary work will enjoy copyright protection if it is an original work and sufficiently distinct from existing works. An element of merit or aesthetics is not a

requirement for a piece of work to be treated as a copyright work. Additionally, the court has consistently recognized that a literary work will have copyright protection if it satisfies the skill, labour and judgment test. Although, Dr.Nivut may claim that the tagline was his original idea and effort, such tagline will be regarded as too trivial in terms of creative effort to attract copyright. In essence, the mere short tagline is not sufficient to meet the skill, labour and judgment test as per the Supreme Court Decision No. 5202/2552. Thus, the tagline is likely to be refused copyright.

With respect to the names of the recommended stocks, it is certain that the names of the particular recommended stocks will not attract copyright protection. The reason is that the names of the stocks are not original works created by Dr.Nivut as the names of the stocks have already existed. In fact, the names of the stocks only distinguish one stock from another and do not in itself convey any specific instruction or information to the readers of the newsletter.

Now we turn to discuss the analysis (narrative comment) on each stock. The writing of analysis of recommended stocks certainly requires skill, labour and judgment. It is evident that Dr.Nivut has to exercise his professional skills, effort and judgment to form monthly narrative comments on stocks. He must, to some extent, evaluate and compile different stocks in the market. Therefore, copyright subsists in this element of the newsletter.

[Non - Formality - ลิขสิทธิ์ไม่มีแบบพิธี ไม่จำเป็นต้องมีการจดทะเบียนก็ได้รับความคุ้มครองทันที]

Regarding the registration of copyright, under the CA, when the work is created, such work is automatically protected (Automatic Protection). There is no need to register copyright with the Department of Intellectual Property (Non-Formality Rule). The registration of copyright is not a prerequisite for copyright protection but merely evidence of production of the work to be used in court. Thus, those elements in the newsletter covered by copyright still enjoy copyright protection, regardless of whether it is registered or not.

[Closing statement – บทสรุป]

Having considered all of the above facts, the literary works in the case before us that were originally authored by Dr. Nivut are thus protected under Copyright Law.

๕. เคล็ดลับและคำศัพท์ที่น่าสนใจ

ข้อสอบข้อนี้เป็นกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาประเภทลิขสิทธิ์ ในการตอบข้อสอบจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างจากกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น ๆ เช่น เครื่องหมายการค้าและสิทธิบัตร เพราะลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนและเนื่องจากลิขสิทธิ์คุ้มครองเฉพาะการแสดงออก ไม่รวมถึงความคิด ขั้นตอน กระบวนการ ฯลฯ ซึ่งทำให้งานอันมีลิขสิทธิ์ได้รับความคุ้มครองทันทีที่มีการแสดงออก ผู้สร้างสรรค์จึงต้องใช้ความพยายามในการสร้างสรรค์ระดับหนึ่ง

ถ้าหากตอบตามแนวดังกล่าวแล้ว แม้จะวิเคราะห์ผิดพลาดไปบ้าง ย่อมจะต้องได้คะแนนไม่มากนัก

สำหรับคำศัพท์ที่น่าสนใจตามข้อสอบที่ยกมามีดังนี้

Monthly (adv) ประจำรายเดือน

Investment (n) การลงทุน

Newsletter (n) บทความ จดหมายข่าว

model (n, adj) ต้นแบบ

front cover (n) หน้าปก

Title (n) ชื่อเรื่อง

Recommended (adj) แนะนำ

Stock (n) หุ้น

from month to month เป็นประจำทุกเดือน

Issue (n) ฉบับ

Obtained (v) ได้มา

Analysis (n) วิเคราะห์

narrative commentary (n) ความเห็นประกอบ

added to ถูกเพิ่มเข้ามา

dropped from ถูกถอดออกจาก

Prior (adj) ก่อนหน้า

Elements (n) องค์ประกอบ

Authored (v) สร้างสรรค์ขึ้น

Copyright (n) ลิขสิทธิ์ (ในระบบกฎหมาย Civil Law ใช้คำว่า “Works of the Author”) ในความหมายทำนองเดียวกับคำว่า Copyright

Tagline (n) ข้อความสั้น ๆ สำหรับใช้โฆษณา

วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง

รวิทร์ ชัยภักดิ์ภักดิ์*

ข้อสอบอัยการผู้ช่วย (สนามใหญ่) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ข้อ ๓

คำถามข้อ ๓^{*}

นางนิตชาชาวไทยเดินทางจากจังหวัดระนองเพื่อไปดำน้ำที่เกาะแม็คคลอย ในเขตน่านน้ำประเทศเมียนมา ในขณะที่เรือสปีดโบตจอดลอยลำในบริเวณเกาะดังกล่าวเพื่อให้นักท่องเที่ยวลงไปดำน้ำดูปะการังน้ำตื้น คนขับเรือไม่ได้ดับเครื่องเรือให้สนิททำให้ใบพัดเรือยังคงหมุนอยู่ นางหน้อย ชาวเมียนมา ซึ่งเคยมีเรื่องโกรธเคืองกับนางนิตเห็นดังนั้นจึงผลักตัวนางนิตซึ่งกำลังดำน้ำไปยังทิศทางที่ใบพัดเรือหมุนอยู่ ใบพัดเรือหมุนไปโดนศีรษะของนางนิตเกิดบาดแผลฉกรรจ์ ในขณะเกิดเหตุมีนายต๋อง อายุ ๑๓ ปี ชาวเมียนมาเจ้าหน้าที่ประจำเรือเห็นเหตุการณ์ ต่อมานางนิตถูกส่งไปเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลระนอง เมื่อนางนิตอาการดีขึ้นได้เข้าร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองระนอง ร้อยตำรวจเอกโจ พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองระนอง ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดพิจารณา ระหว่างรอคำสั่งอัยการสูงสุด นางหน้อยและนายต๋องมีความจำเป็นต้องรีบกลับไปยังประเทศเมียนมา ร้อยตำรวจเอกโจจึงเรียกตัวนางหน้อยมาแจ้งข้อกล่าวหา และสอบคำให้การในฐานะผู้ต้องหา กับได้เรียกนายต๋อง ประจักษ์พยานมาสอบคำให้การด้วยในวันเดียวกัน ในระหว่างสอบคำให้การบุคคลทั้งสอง ร้อยตำรวจเอกโจจัดหาเพียงล่ามภาษาเมียนมาอยู่ในห้องสอบคำให้การ และไม่มีการบินทักถามและเสียงแต่อย่างใด ต่อมาอัยการสูงสุดได้มอบหมายให้ ร้อยตำรวจเอกโจทำการสอบสวน และมอบหมายให้ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองระนอง เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีนี้ ต่อมาผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนองขอให้อัยการสูงสุดมอบหมายให้คณะทำงานตำรวจที่ตนเองแต่งตั้งทำการสอบสวน

และขอให้มอบหมายตนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เนื่องจากผู้ต้องหาร้องขอความเป็นธรรม แต่อัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่พบปัญหาใดในการสอบสวน จึงแจ้งว่าไม่มีเหตุเปลี่ยนแปลงคำสั่ง ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองระนองได้สรุปสำนวนพร้อมมีความเห็นควรส่งฟ้องนางหน้อยส่งพนักงานอัยการจังหวัดระนอง พนักงานอัยการจังหวัดระนองมีคำสั่งฟ้องนางหน้อยในข้อหาพยายามฆ่า

ให้วินิจฉัยว่า การสอบสวนคดีนี้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และพนักงานอัยการจังหวัดระนองจะมีอำนาจฟ้องหรือไม่ อย่างไร

ธงคำตอบ

นางหน้อยชาวเมียนมา กระทำความผิดฐานพยายามฆ่านางนิตชาวไทย ในน่านน้ำประเทศเมียนมาเป็นกรณีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดอาญาตามราชอาณาจักรไทย อัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายแทน จึงเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง และในกรณีจำเป็น พนักงานสอบสวนซึ่งบุคคลที่ได้รับความเสียหายได้ร้องฟ้องให้ทำโทษผู้ต้องหา มีอำนาจสอบสวนในระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายแทนได้ ตามมาตรา ๒๐ วรรคห้า (๒) เมื่อนางหน้อย ผู้ต้องหาและนายต๋องพยานมีความจำเป็นต้องรีบกลับไปยังประเทศเมียนมา จึงเป็นกรณีจำเป็นที่พนักงานสอบสวนซึ่งผู้เสียหายได้ร้องทุกข์มีอำนาจสอบสวนในระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายแทน

* ผู้ช่วยเลขานุการรองอัยการสูงสุด, อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

^๑ สอบเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๖

แต่ความผิดฐานพยายามฆ่าเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การ พนักงานสอบสวนต้องถามผู้ต้องหาว่ามี**หมายความหรือไม่** ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการ**หมายความ** ต้องจัดหา**หมายความ**ให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๑ วรรคสอง เมื่อไม่ปรากฏว่าร้อยตำรวจเอกโจ พนักงานสอบสวน ได้ดำเนินการดังกล่าว ถ้อยคำใด ๆ ที่นางหนอย ผู้ต้องหา ให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนจึงรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของนางหนอยมิได้ ตามมาตรา ๑๓๔/๔ วรรคท้าย แต่ทั้งนี้ไม่ทำให้การสอบสวนเสียไปแต่อย่างใด

สำหรับการถามปากคำนายต๋อง พยานซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี พนักงานสอบสวนจะต้องจัดให้มี**นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ**ร่วมอยู่ด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ วรรคหนึ่ง ตลอดจนต้องจัดให้มีการ**บันทึกภาพและเสียงการถามปากคำ**ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน ตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ วรรคสี่ เมื่อร้อยตำรวจเอกโจ พนักงานสอบสวนเพียงแต่จัด**หาล่ามภาษาเมียนมา**อยู่ในห้องสอบคำให้การโดยมิได้จัดให้มีบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดร่วมอยู่ด้วยและมีได้บันทึกภาพและเสียงการถามปากคำนายต๋องไว้เป็นพยาน การ**สอบคำให้การ**นายต๋องจึงไม่ชอบ แต่ไม่ทำให้การสอบสวนเสียไปแต่อย่างใด การสอบสวนคดีนี้ จึงชอบด้วยกฎหมาย

คดีนี้อัยการสูงสุดได้มอบหมายให้ร้อยตำรวจเอกโจ ทำการสอบสวน และมอบหมายให้ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองระนองเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว เมื่ออัยการสูงสุดมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่นตามที่ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนองร้องขอ ร้อยตำรวจเอกโจ จึงมีอำนาจทำการสอบสวน และผู้กำกับการ สถานีตำรวจภูธรเมืองระนองเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบต่อไป และเมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเห็นว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องทำความเห็นส่งพร้อมสำนวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐ วรรคหก อำนาจการสั่งคดีจึงเป็นอำนาจของอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน ดังนั้น

พนักงานอัยการจังหวัดระนองไม่มีอำนาจฟ้อง

หมายเหตุ

๑. ข้อสอบข้อนี้เป็นเรื่องความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยหรือที่มักเรียกกันโดยย่อว่า “คดีนอกราชอาณาจักร” และเรื่อง “การสอบสวน” ซึ่งประเด็นคดีนอกราชอาณาจักรนี้ ข้อสอบอัยการผู้ช่วยมักนำมาออกอยู่เรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นประเด็นสำคัญที่พนักงานอัยการจะต้องรู้และต้องพิจารณา เพราะหากคดีใดเป็นคดีนอกราชอาณาจักรแล้ว ต้องมีการเสนอสำนวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเพื่อพิจารณามอบหมายการสอบสวน และเมื่อพนักงานสอบสวนทำสำนวนการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วก็ต้องมีการเสนอสำนวนให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนพิจารณาสั่งสำนวน ส่วนประเด็นเรื่อง**การสอบสวน**นั้น ก็เป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งเนื่องจากพนักงานอัยการต้องพิจารณาสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งจะเกี่ยวพันกับเรื่อง**อำนาจฟ้อง** หรือแม้กระทั่งบางอย่างจะไม่ทำให้การสอบสวนเสียไป แต่ทำให้**คำให้การหรือพยานหลักฐานนั้นรับฟังไม่ได้** ซึ่งจะส่งผลต่อการรับฟังสืบพยานในชั้นศาล ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการก็ต้องทำการสอบสวนเพิ่มเติมหรือดำเนินการอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้การสอบสวนชอบด้วยกฎหมายหรือพยานหลักฐานดังกล่าวรับฟังในชั้นพิจารณาได้เสียก่อน

๒. ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวกับคดีนอกราชอาณาจักร (ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยแตกต่างกัน)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๕๒/๒๕๕๙ วินิจฉัยว่า “คดีนี้โจทก์ฟ้องและนำสืบว่า จำเลยพา ร. ผู้เสียหายจากประเทศไทยส่งออกไปนอกราชอาณาจักรยังประเทศญี่ปุ่น แล้วหวังเหนี่ยวรั้งไว้และจัดให้อยู่อาศัยในประเทศญี่ปุ่นเพื่อให้ผู้เสียหายทำการค้าประเวณีที่สถานที่การค้าประเวณีที่ประเทศญี่ปุ่นโดยการฉ้อฉลและใช้อุบายหลอกลวงผู้เสียหาย เพื่อบังคับข่มขู่ให้ผู้เสียหายกระทำการค้าประเวณี หรือเพื่อสนองความใคร่หรือสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด อันเป็นการมิชอบเพื่อจำเลยจะได้แสวงหาประโยชน์

จากการค้าประเวณีของผู้เสียหาย โดยผู้เสียหาย ไม่นิยมนอนและไม่สามารถขัดขึ้นได้ เหตุเกิดที่ประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่นหลายท้องที่เกี่ยวพันกัน อันเป็นการ กระทำความผิดตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖, ๕๒ พ.ร.บ. ป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๙ ป.อ. มาตรา ๒๘๓ การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึง เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยและ ได้กระทำความผิดที่มิใช่ตามกฎหมายไทยด้วย ซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้อัยการสูงสุดหรือ ผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือ จะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือพนักงาน สอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทน ก็ได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า อัยการสูงสุดมอบหมาย ให้พนักงานสอบสวน กองบังคับการปราบปรามการ กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ทำการสอบสวน โดยให้พนักงานอัยการสำนักงานคดีอาญาร่วมทำการ สอบสวนและให้ผู้บังคับการปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือผู้รักษาการแทน เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ดังนี้ พนักงาน สอบสวน กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิด เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จึงมีอำนาจสอบสวนคดีนี้ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง (ข้อสอบเนติฯ สมัย ๗๐)”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๙๙/๒๕๖๓ วินิจฉัยว่า “แม้จำเลยจะส่งมอบนาฬิกาที่ประเทศกัมพูชา แต่ จำเลยแจ้งหมายเลขบัญชีธนาคาร ก. ที่ อ. อรัญประเทศ จ. สระแก้ว ให้ ว. โอนเงินค่านาฬิกาเข้าบัญชีดังกล่าว ถือว่าจำเลยในฐานะตัวการได้กระทำความผิดในราช อาณาจักรไทย ตาม ป.อ. มาตรา ๕, ๖ เมื่อการกระทำ ของจำเลยกับพวกเป็นกรณีความผิดส่วนหนึ่งกระทำ ในท้องที่หนึ่งแต่อีกส่วนหนึ่งในอีกท้องที่หนึ่ง เป็น ความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่องกันในท้องที่ ต่าง ๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไป ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙ (๒) และ (๓) พนักงานสอบสวน สภ.เมือง นครราชสีมา ซึ่งเป็นท้องที่ที่จำเลยได้อยู่ในเขต อำนาจเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ มิใช่กรณี ความผิดซึ่งมิใช่ตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิด ราชอาณาจักรไทยอย่างเดียวย ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐ เมื่อพนักงานสอบสวน สภ.เมืองนครราชสีมา ทำการ

สอบสวน การสอบสวนจึงชอบด้วยกฎหมาย โจทก์มี อำนาจฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดนครราชสีมา”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๘๗/๒๕๖๕ วินิจฉัยว่า “คำฟ้องโจทก์บรรยายรายละเอียดการกระทำความผิด ของจำเลยโดยระบุสถานที่เกิดเหตุในประเทศไทย คือ ตำบลไผ่ไม่ปรากฏชัดอำเภอดงใหญ่ จังหวัดสงขลา และตำบลมีชัย อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย และแขวงได เขตใดไม่ปรากฏชัด กรุงเทพมหานคร มิได้ ระบุว่ามิใช่สถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งราชอาณาจักร แม้ตาม ฟ้องอาจมีการระบุถึงการกระทำที่มีการหลอกลวง ผู้เสียหายที่ ๖ ซึ่งเป็นคนต่างด้าวสัญชาติลาว และผลการ หลอกลวงผู้เสียหายที่ ๒ ได้นำพาผู้เสียหายที่ ๑ ซึ่งเป็นคนต่างด้าวสัญชาติลาว เข้ามาในราชอาณาจักร ไทยให้จำเลยรับผู้เสียหายที่ ๑ ไว้ที่ตำบลมีชัย อำเภอมือง หนองคาย จังหวัดหนองคาย แต่ก็ไม่ปรากฏรายละเอียด ในฟ้องถึงการกระทำของจำเลยจนกระทั่งราชอาณาจักร แม้หากมีการหลอกลวงของจำเลยต่อผู้เสียหายที่ ๒ จนกระทั่งราชอาณาจักรก็เป็นเพียงการเตรียม พยายาม หรือการกระทำส่วนหนึ่งได้เกิดขึ้นจนกระทั่งราชอาณาจักร ซึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๕ ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำ ในราชอาณาจักร กรณีไม่ต้องด้วยบทบัญญัติ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บังคับใช้กรณีเฉพาะความผิด ที่ได้กระทำการนอกราชอาณาจักรไทยเท่านั้น โจทก์มี อำนาจฟ้อง”

๓. แม้คำถามข้อนี้ ผู้แต่งข้อสอบจะบรรยาย ข้อเท็จจริงต่อเนื่องกันในย่อหน้าเดียว แต่เมื่อมาดู ริงคำตอบ จะเห็นได้ว่าขึ้นย่อหน้าใหม่ทุกครั้งเมื่อเข้าสู่ ประเด็นใหม่ ดังนั้นการตอบข้อสอบที่ดีและอ่านง่าย จึงควรขึ้นย่อหน้าใหม่ตามวิธีการตอบในธงคำตอบนี้

เคล็ด (ไม่) ลับ

ลักษณะการแต่งข้อสอบข้อนี้ มีการนำคดี นอกราชอาณาจักรที่เกิดขึ้นจริงที่มีการเสนอสำนวน ให้อัยการสูงสุดพิจารณาแต่งตั้งผสมกับคำพิพากษาศาล ฎีกา ดังนั้น ผู้เข้าสอบนอกจากจะต้องแม่นคำพิพากษา ศาลฎีกาแล้ว ยังต้องรู้แนวทางการสั่งสำนวนของ อัยการสูงสุดในคดีนอกราชอาณาจักรอีกด้วย ซึ่งผู้เขียน จะได้นำแนวคิดหรือแนวการวินิจฉัยดังกล่าวมาเขียนลง ในบทความคอลัมน์นี้เมื่อมีโอกาสนะครับ

สิทธิประโยชน์ของสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ม.ร.ว.ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์*

ด้วยในการประชุมคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา ครั้งที่ ๑๐๔๒ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๖ ได้มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๕ (๒) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘ และเพิ่มเติม (๓) ของข้อ ๕ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นส่วนคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภา โดยแต่เดิมกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกวิสามัญไว้ ๒ ประการ คือ “ผู้สมัครเป็นสมาชิกวิสามัญต้องเป็นผู้ที่

(๑) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือจากมหาวิทยาลัยอื่นในประเทศไทย ซึ่งเนติบัณฑิตยสภาเห็นว่ามีมาตรฐานการศึกษาเทียบได้กับของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือ

(๒) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีที่มีหลักสูตรการศึกษาไม่ต่ำกว่า ๔ ปี จากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนให้การรับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญานั้นแล้ว และผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความ หรือผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ ตามข้อบังคับสภาทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรมหรือฝึกหัดมีความสามารถเป็นทนายความได้”

โดยที่เห็นว่า การศึกษาวิชานิติศาสตร์ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศที่สำนักงานกรรมการศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาตามหลักเกณฑ์

ที่กำหนดมีมาตรฐานเทียบได้กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสามารถสมัครเป็นนักศึกษาของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้อย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นการสมัครเข้าเป็นสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภาก็น่าจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์เดียวกัน จึงได้มีมติแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภาขึ้น

คณะทำงานฯ ได้ประชุมพิจารณาร่างแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับฯ และนำเสนอคณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภาเพื่อพิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๑๐๔๒ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๖ โดยที่ประชุมได้พิจารณาและมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๕ ดังนี้

๑) ให้ยกเลิกความในข้อ ๕ (๒) แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา หรือที่สำนักงานข้าราชการพลเรือนให้การรับรองคุณวุฒิของผู้ที่ได้รับปริญญานั้นแล้ว และผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความหรือผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรมหรือฝึกหัดมีความสามารถเป็นทนายความได้ หรือ”

๒) ให้เพิ่มข้อความใน (๓) ของข้อ ๕ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๒

* ผู้อำนวยการกองบริการ สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

“(๓) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาในหรือนอกประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้รับรองมาตรฐานการศึกษาตามข้อบังคับ ข้อ ๕๖ (๒) แล้ว”

จากผลของการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับดังกล่าวจะทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและนอกประเทศไทย (โดยไม่กำหนดระยะเวลาของหลักสูตร) ที่คณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้ให้การรับรองมาตรฐานตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๕๖ (๒) แล้ว สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้ทันทีที่สำเร็จการศึกษา โดยไม่ต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความหรือผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความก่อน แต่สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากคณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ยังคงต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความหรือฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความเหมือนเช่นเดิม

สำหรับสิทธิของสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภา มีดังนี้

๑. มีสิทธิสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิต ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๑๗ ที่กำหนดว่า “สามัญสมาชิก สมาชิกวิสามัญ และสมาชิกกิตติมศักดิ์ มีสิทธิสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิต ตามกฎหมายว่าด้วยเสื้อครุยเนติบัณฑิต”

๒. สามารถขอหนังสือสำคัญการเป็นสมาชิกวิสามัญ โดยชำระค่าธรรมเนียมการขอหนังสือรับรองตามที่เนติบัณฑิตยสภากำหนด เพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการออกใบอนุญาตว่าความจากสภาทนายความ หรือใช้ในการรับรองการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน บริษัท

๓. สามารถแสดงความคิดเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับกิจการของเนติบัณฑิตยสภาส่งไปยังกรรมการ

เจ้าหน้าที่ได้ (ตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๑๘)

ส่วนประโยชน์ที่ได้รับจากการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับฯ ผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกวิสามัญ หากมีความประสงค์จะประกอบวิชาชีพทนายความ ซึ่งจะต้องผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความ หรือฝึกหัดงานที่สำนักงานทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความแต่เดิมเมื่อผ่านหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วจึงจะนำหลักฐานมาขอสมัครเป็นสมาชิกวิสามัญ ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการตามข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา ประมาณ ๒ - ๓ เดือน จึงจะยื่นคำร้องขอหนังสือสำคัญการเป็นสมาชิกวิสามัญเพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการขอออกใบอนุญาตว่าความได้ ปัจจุบันนี้ หลังจากที่ยื่นข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่ประกาศใช้โดยนายกเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ เมื่อผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาตาม ข้อ ๕๖ (๒) แล้วสมัครเป็นสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภาไว้ก่อนที่จะเข้ารับการฝึกอบรมวิชาว่าความหรือฝึกหัดงานที่สำนักงานทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความเมื่อผ่านการฝึกอบรมหรือฝึกหัดงานแล้ว สามารถยื่นคำร้องขอออกหนังสือสำคัญการเป็นสมาชิกวิสามัญได้ทันที เพื่อนำไปขอออกใบอนุญาตเป็นทนายความเป็นการร่นระยะเวลาดำเนินการและเป็นประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพทนายความได้เร็วขึ้น เป็นประโยชน์ในการนับระยะเวลาการเป็นทนายความเพื่อใช้เป็นคุณสมบัติในการสมัครสอบสนามสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาหรืออัยการผู้ช่วย ในโอกาสต่อไป

สำหรับผู้ที่เป็นสมาชิกวิสามัญ หากมีความประสงค์ที่จะสมัครเข้าศึกษาในระดับความรู้ชั้นเนติบัณฑิตที่สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ก็จะได้รับส่วนลดค่าธรรมเนียมการศึกษาประจำปีตลอดระยะเวลาของการเป็นนักศึกษาอีกด้วย

ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๘)

พ.ศ. ๒๕๖๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งเนติบัณฑิตยสภา คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา จึงตราข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๕ (๒) แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา หรือที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนให้การรับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญานั้นแล้ว และผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความ หรือผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความตามข้อบังคับสภาทนายความ ซึ่งมีมาตรฐานให้ผู้ผ่านการอบรมหรือฝึกหัดมีความสามารถเป็นทนายความได้ หรือ”

ข้อ ๔ ให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้เป็น (๓) ของข้อ ๕ แห่งข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๓) สอบความรู้ทางนิติศาสตร์ได้ปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาในหรือนอกประเทศไทย ซึ่งคณะกรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาได้รับรองมาตรฐานการศึกษา ตามข้อ ๕๖ (๒) แล้ว”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๖

โชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ

นายกเนติบัณฑิตยสภา

ต่อจากหน้า ๒๖

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

เรื่อง ขยายเวลาการสมัครและชำระเงินค่าธรรมเนียมการศึกษา ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

กำหนดการขยายเวลาการรับสมัครนักศึกษาใหม่ ระบบออนไลน์

- รับสมัครถึงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖ ชำระเงินได้ถึงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖

กำหนดการขยายเวลาการรับสมัครนักศึกษาใหม่ หน้าเคาน์เตอร์จุดบริการนักศึกษา One Stop Service

- รับสมัครและชำระเงินได้ถึงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๖ (วันอาทิตย์ ปิดทำการ)

กำหนดการขยายเวลาการชำระเงินนักศึกษาเก่าพ้นภาวะไม่เกิน ๒ ปี และ พ้นภาวะเกิน ๒ ปีขึ้นไป ระบบออนไลน์

- ทำรายการผ่านระบบออนไลน์ พิมพ์ใบแจ้งชำระเงินและชำระเงินได้ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ โดยมีค่าปรับ

กำหนดการขยายเวลาการรับสมัครสอบและชำระเงินค่าสมัครสอบ

- สมัครสอบนักศึกษาใหม่ผ่านระบบออนไลน์และหน้าเคาน์เตอร์ One Stop Service รับสมัครและชำระเงินถึงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๖
- สมัครสอบนักศึกษาเก่าผ่านระบบออนไลน์ รับสมัครสอบและชำระเงินถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๖

มุมมอง

สวัสดีครับ สมาชิกจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

ประเมศวร์ อินทรชุมนุม*

ขณะนี้ เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ (กองทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย) กำลังเปิดรับสมัครนักศึกษากฎหมายและผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายของไทย เพื่อสอบแข่งขันรับทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย ไปศึกษาวิชากฎหมายในระดับปริญญาโท ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell Law School) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน ๑ ทุน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ ผู้ที่สนใจสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติม และดาวน์โหลดใบสมัครฯ ได้ที่ www.thethaibar.or.th กองทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย หรือสแกนคิวอาร์โค้ดนี้

แผนหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาและวารสาร

เปิดให้ผู้สนใจสามารถสั่งจองหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาและนิตยสารบทบัญญัติออนไลน์ ผ่านระบบสั่งจองที่เว็บไซต์ <https://publication.thethaibar.or.th/deka> ดังนี้

- หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกา ประจำปี ๒๕๖๖ ตั้งแต่ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป
- นิตยสารบทบัญญัติ เล่มที่ ๗๙ ประจำปี ๒๕๖๖ ตั้งแต่ วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

แผนกตำราและคำบรรยาย

เปิดจองหนังสือรวมคำบรรยาย ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป โดยสามารถจองผ่านระบบออนไลน์ <https://textbook.thethaibar.or.th> (๑ ชุด มี ๑๖ เล่ม)

← SCAN QR CODE

- รับผิดชอบเอง ราคาชุดละ ๑,๘๐๐ บาท
- ไปรษณีย์ลงทะเบียน ราคาชุดละ ๒,๔๐๐ บาท (รวมค่าจัดส่งแล้ว)
- ไปรษณีย์ลงทะเบียน (ด่วนพิเศษ) EMS ราคาชุดละ ๓,๐๐๐ บาท (รวมค่าจัดส่งแล้ว)

หมายเหตุ

๑. การชำระเงินผ่านเคาเตอร์ธนาคาร มีค่าธรรมเนียม ๑๐ บาท เท่ากันทุกสาขาทั่วประเทศ
๒. ผู้สั่งจองหนังสือ มีค่าบริการระบบออนไลน์ ๒๐ บาท เท่ากันทุกประเภทการสั่งจอง
๓. กรณีผู้สั่งจองได้ทำการสั่งจองและชำระเงินประเภทใดแล้วไม่สามารถเปลี่ยนประเภทได้
๔. กรณีผู้สั่งจองได้ทำการสั่งจองและชำระเงินแล้ว ไม่สามารถรับเงินคืนได้ทุกกรณี
๕. ผู้สั่งจองโดยแสดงความจำนรับหนังสือด้วยตนเอง โปรดมารับหนังสือให้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่มารับตามกำหนดถือว่าสละสิทธิ์
๖. การส่งคืนหนังสือ จะต้องไม่มีการขีดเขียน ฉีกขาด หรือทำสัญลักษณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น และส่งคืนภายใน ๑๔ วัน หลังจากวันที่ได้รับหนังสือ

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๑๔ และ ๐๒ ๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗ ต่อ ๑๐๖

อ่านต่อหน้า ๒๑

* กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา, ประธานคณะกรรมการดำเนินการสนับสนุนการศึกษานิติศาสตร์แห่งประเทศไทย, อัยการอาวุโส สำนักงานการสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุด

ข่าว เนติบัณฑิตยสภา

เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดพิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เนื่องในวันรพี ประจำปี ๒๕๖๖

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖ นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ นายกเนติบัณฑิตยสภา ดร.จรัสธาดา กรรณสูต องคมนตรี ราชสกุลรพีพัฒน์ ร่วมพิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เนื่องในวันรพี ประจำปี ๒๕๖๖ ณ ห้องโถง ชั้น ๒ อาคารศาลยุติธรรม ถนนราชดำเนินใน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ ในการนี้ กรรมการเนติบัณฑิตยสภา ข้าราชการศาลยุติธรรม และ พนักงานเนติบัณฑิตยสภา ร่วมพิธีฯ ด้วย

พิธีวางพวงมาลาถวายสักการะพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เนื่องในวันรพี ประจำปี ๒๕๖๖

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖ นายชาติรี สุวรรณิน เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา พร้อมด้วยพนักงานเนติบัณฑิตยสภา ร่วมวางพวงมาลาถวายสักการะพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เนื่องในวันรพี ประจำปี ๒๕๖๖ ณ บริเวณพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ หน้าอาคารสถานศึกษาและฝึกอบรมเนติบัณฑิตยสภา ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ

บรรณาธิการแถลง

เนื่องในโอกาสวันคล้ายเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๖

ขอพระราชทานถวายพระพรชัยมงคล

ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

และในโอกาสที่ “วันรพี” วันที่ ๗ สิงหาคม ได้เวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่ง ในนามกองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา ขอเชิญชวนทุกท่านน้อมรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ของ “พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์” ด้วยทรงวางรากฐานระบบกฎหมายทรงปฏิรูปการศาลและพัฒนากฎหมายไทยให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ด้วยพระเกียรติคุณอันสุดจะพรรณนา ทำให้เหล่านักกฎหมายต่างร่วมใจกันถวายพระสมัญญานามว่า “องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย”

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทอาเศียรวาทถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ประพันธ์โดย นัรัฐมนิ นาคเกิด, สารเนื่องในวัน “วันรพี” ประจำปี ๒๕๖๖ โดย ประธานศาลฎีกา ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา, บทความ เนื่องจากปก เสนอเรื่อง “วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา”, ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “ผู้รับจ้างขาดคุณสมบัติตามสัญญาจ้างเหมาบริการ” โดย รวิวิท ชัยภัทรภักดี กล่าวถึง องค์การบริหารส่วนตำบลฯ ขอรื้อสำนักงานอัยการสูงสุดว่าการจ้างเหมาบริการนาย น. เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่, บทความ เจาะฎีกาเด่น เสนอเรื่อง “จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ยกเลิกการคุมความประพฤติและให้ลงโทษจำคุกที่รอการลงโทษไว้แก่จำเลยได้ แต่จะฎีกาไม่ได้” โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์, มนต์ชัย ชนินทรลีลา และ พัทธธีรา ไชยนันท์พัฒน์ กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๘๕/๒๕๖๔, บทความ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย เสนอเรื่อง “How to Get Away with Law Exam (4) : Intellectual Property Law (Copyrights) : ข้อสอบกฎหมายทำยังไงกับมันดีนะ (๔) : กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (ลิขสิทธิ์)” โดย มณฑล อรรถบดินทร์, โชคชัย เนตรงามสว่าง และ เอกวิวัฒน์ สิริโสภณวรกุล กล่าวถึง การยกตัวอย่างข้อสอบวิธีการไล่สายและแนวคำตอบข้อสอบกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษโดยคำนึงถึงไวยากรณ์ภาษาอังกฤษกฎหมาย และคำศัพท์อังกฤษเฉพาะทางกฎหมาย เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปเป็นตัวอย่างในการตอบข้อสอบ รวมถึงการเขียนในทางกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษต่อไป, บทความ วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง โดย รวิวิท ชัยภัทรภักดี เสนอเรื่อง “ข้อสอบอัยการผู้ช่วย (สนามใหญ่) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕” วิเคราะห์วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ข้อ ๓, บทความเรื่อง “สิทธิประโยชน์ของสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภา” โดย ม.ร.ว. ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ กล่าวถึงผลของการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๗ ข้อ ๕(๒) และสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับดังกล่าว ฯลฯ ปิดท้ายด้วย “มุขขำ” โดย ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

พบกันใหม่เดือนกันยายน

กฤษฎา บุญยสมิต

ติดตามอ่านจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์เนติบัณฑิตยสภา

<http://www.thethaibar.or.th>

เอกสารเผยแพร่ความรู้ แจกฟรี ห้ามจำหน่าย

(สงวนสิทธิใช้ในกิจการของแผนกประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภาเท่านั้น)

จัดทำโดย **คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา** จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม

เนติบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒/๒ หมู่ที่ ๑๖ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐

พิมพ์ที่ : **บริษัท กรู๊สสยาม พิมพ์เขียว จำกัด**

๔๓/๑๓๒ ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐